

NOTÍCIA DE LLIBRES
I REVISTES

---

1. NOTÍCIA DE LLIBRES

Antoni Vaquer Aloy, *L'usdefruit vidual abintestat en el Dret civil de Catalunya*. Ed. Institut d'Estudis Universitaris Josep Trueta - Ed. Tibidabo, Barcelona. 1.ª edició, desembre 1990.

El Dret civil català viu uns moments d'ingent tasca legislativa del Parlament de Catalunya, amb lleis tan recents com la de modificació de la llegítima o la de servituds i relacions de veïnatge, i alguns projectes de llei a punt de cloure el tràmit parlamentari. En canvi, el nombre de publicacions d'estudis sobre el nostre Dret civil, i en especial de monografies, es manté per dessota del que fóra desitjable. És per això que cal destacar l'aparició del llibre *L'usdefruit vidual abintestat...* del professor Antoni Vaquer.

L'autor s'enfronta amb el tema dels drets viduals a Catalunya i, més en concret, amb la institució de l'usdefruit vidual que actualment es troba regulat en la Llei de successió intestada del Parlament de Catalunya, de 25 de maig de 1987. El tema dels drets viduals és un tema tradicional del Dret civil català, que ha preocupat els juristes de totes les èpoques. És, com diu Carles J. Maluquer de Motes en el pròleg, un tema i una institució als quals hom pot aplicar alhora els adjectius «tradicional» i «viva».

Aquesta doble característica permet que Vaquer Aloy dediqui el primer capítol del seu llibre a l'estudi històric de la institució, que es remuntaria al *Codi dels Usatges*, més en concret al conegut Usat-

ge Vídua; n'analitza la ràpida derogació legal i el pas a institució fonamentalment consuetudinària, en el sentit que el pacte d'usdefruit recíproc entre esposos ha estat norma habitual fins ben entrat el present segle, i ho continua essent encara en determinats àmbits; i dedica un especial èmfasi al tractament del tema en els diferents projectes d'apèndix i compilació i, sobretot, a la Llei de successió intestada del Parlament de Catalunya de 1936.

Entrant ja en l'estudi dogmàtic de la institució, l'autor centra l'atenció en dos trets fonamentals: el que anomena «subsidiarietat» l'utilitza per destacar que l'adquisició d'aquest benefici depèn de la voluntat del consort difunt, el qual si realitza alguna atribució en favor del sobrevivent el priva d'aquest dret. Sobre aquesta característica gira bona part de l'obra. Característica prou definitòria com per negar transcendència, amb una certa gosadia, a la possibilitat de frau del causant amb justificació en els precedents històrics. Pel que fa a la naturalesa jurídica de l'usdefruit vidual, el professor Vaquer rebutja el títol hereditari i el legitimari, inclinant-se per l'atribució a títol particular *ex lege*, utilitzant com un dels arguments precisament la «subsidiarietat».

Un altre problema relacionat amb la llegítima és el de l'extensió de l'usdefruit, ja que l'art. 11 de la Llei de successió intestada assenyala com un dels límits de l'usdefruit la part de llegítima. Aquesta menció, la qüestió del moment de l'adquisició del benefici i el tràmit de les declaracions d'hereus abintestats, amb la problemàtica de si calia incloure-hi o no l'usdefruit vidual, són alguns dels problemes amb què han topat els registradors de la propietat a l'hora de la inscripció del dret. Alguns d'aquests problemes han estat solucionats per la Llei de successió intestada, que ha determinat la necessitat de l'atorgament d'aquest benefici en les declaracions d'hereus abintestats, cosa que n'ha de facilitar la inscripció. En canvi, la qüestió de les llegítimes continua oberta. Vaquer Aloy intenta una lectura correctora del text legal, entenent que la Llei no vol dir «lle-

gítima» sinó «part corresponent a llegítima» en un intent poc reeixit de transportar a la successió intestada la regulació de la falcídia, per tal de garantir als hereus una part de l'herència en plena propietat.

El llibre acaba amb unes «conclusions crítiques» en els quals es fa la referència a altres solucions, diferents del manteniment de l'usdefruit vidual abintestat, formulades per la doctrina jurídica, les quals, com és obvi, no han trobat, encara, traducció legal.

En definitiva, celebrem l'aparició d'una monografia sobre Dret civil de Catalunya, primera publicació d'Antoni Vaquer, que intenta, si més no, aportar solucions noves i originals a un tema tan tradicional com el dels drets viduals.

M. Dolors Gramunt Fombuena